

УДК 342.5

DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-24-28>**Мішук Інна Володимирівна,**

кандидат юридичних наук

(Національний університет водного господарства
та природокористування, м. Рівне)ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1491-161X>

ПОЛІТИЧНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття присвячена визначенню предметної специфіки та механізму забезпечення політичної відповідальності публічно-владних інституцій. Особливо акцентується увага на особливостях втілення політичної відповідальності у діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування. Доведено, що актуальність цієї статті зумовлена передусім тим, що управління, як і будь-який інший вид діяльності організаційного характеру, вимагає від органів місцевого самоврядування ефективного захисту інтересів територіальної громади, а також налагодження взаємовідносин з державою.

Метою наукового дослідження є визначення місця й особливостей політичної відповідальності у системі соціальної відповідальності в умовах втілення реформи децентралізації.

У статті автор розглядає політичну відповідальність як необхідну складову демократії. Аналізуються інституціональні форми реалізації взаємної політичної відповідальності держави і громадянського суспільства.

Доведено, що політична відповідальність, виходячи із засад філософського світосприйняття та правознавства, є частиною соціальної відповідальності та має всі шанси на законодавче закріплення, подібно до таких видів юридичної відповідальності, як кримінальна, адміністративна, цивільно-правова, дисциплінарна тощо.

Розкрито взаємозв'язок політичної відповідальності з моральною відповідальністю, зокрема, через аналіз характеру санкцій політичного й політико-правового спрямування.

З метою якісного й багатогранного розгляду справи автором проаналізовано зміст законопроекту «Про політичну відповідальність» від 9 квітня 2010 № 6286. Запропоновано власні бачення щодо тлумачення базових понять, що стосуються політичної відповідальності, на прикладі діяльності посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Крім того, у статті детально проаналізовано й інші не менш важливі положення щодо вимірів, функцій, аспектів та призначення політичної відповідальності як відносно нового явища об'єктивної дійсності.

Ключові слова: політична відповідальність, місцеве самоврядування, публічно-владні інституції.

Постановка проблеми. Підвищення ефективності роботи публічної влади в Україні, а особливо її складової частини – місцевого самоврядування, сьогодні є першочерговим завданням, яке повинно стати стрижнем адміністративно-територіальної реформи. Управління, як і будь-який інший вид діяльності організаційного характеру, вимагає від органів місцевого самоврядування ефективного захисту інтересів територіальної громади, а також належного врегулювання відносин з державою.

Незважаючи на це, слід констатувати: на сучасному етапі розвитку України місцева й центральна влада поступово втрачає авторитет і довіру громадян, що є беззаперечним фактом «відірваності» владних структур від потреб населення. Саме це актуалізує тему відповідальності публічної влади та спонукає вітчизняних науковців до пошуку дієвих гарантій у діяльності посадових осіб місцевого самоврядування. З огляду на це політична відповідальність може стати необхідною складовою частиною державного й територіального управління,

взаємовідносин народу і влади, громадянського суспільства і держави. Такий вид відповідальності нерозривно пов'язаний з поняттям демократії, яка, на думку американського політолога Френсіса Фукуями, поступово зароджується на рівні ідеології, інститутів влади, громадянського суспільства й культури [9]. Україна сьогодні переживає перехідний етап, який потребує як удосконалення механізмів народовладдя, так і формування розвинутого й свідомого громадянського суспільства. Тому вкрай необхідним є визначити форми взаємної політичної відповідальності держави і населення, а також охарактеризувати оптимальні моделі їхньої взаємодії в умовах становлення демократичної держави.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема політичної відповідальності набула значного поширення серед дослідників у галузі політології та права, основна увага яких зосереджена на дослідженні різних складників цього поняття. Серед вітчизняних науковців, які презентували дисертаційні дослідження

на цю тему, варто виділити М. Самуйлик, В. Торяник, С. Балан, Х. Голинську та інших. Їхні роботи дозволяють поглибити знання щодо змістового наповнення, структури політичної відповідальності, а також впровадження засад побудови взаємної відповідальності держави й громадянина. А. Антоненко, Е. Мельникова, Н. Батанова, Г. Малкіна і Ю. Мельник у своїх наукових працях зосередилися на порівнянні політичної відповідальності з іншими видами відповідальності, зокрема з конституційно-правовою. Водночас вважаємо за необхідне зазначити, що залишається чимало питань, які потребують подальшого дослідження з урахуванням сучасних тенденцій розвитку держави й суспільства. Практика здійснення державно-управлінських реформ актуалізує потреби дослідження політичної відповідальності з урахуванням публічно-управлінського контексту проблематики. Особливого значення це питання набуває в умовах реформування місцевого самоврядування відповідно до європейських принципів й стандартів місцевої демократії.

Мета статті – визначення місця та особливостей політичної відповідальності у системі соціальної відповідальності на прикладі роботи посадових осіб місцевого самоврядування в умовах втілення реформи децентралізації. Результати дослідження дозволять більш ґрунтовно визначити перспективи утвердження політичної відповідальності на місцевому рівні управління розвитком суспільства.

Виклад основного матеріалу. Загальновідомо, що демократія як влада народу здійснюється у двох формах: безпосередньої і представницької демократії. Незважаючи на те, хто повинен і має можливість реалізувати владу, безпосередньо народ (у формі виборів та референдуму) або його представники – вона за своєю суттю виступає вольовим відношенням між людьми, де одна частина суспільства реалізує волю щодо іншої її частини. На нашу думку, такий вольовий характер влади зумовлює необхідність появи й утвердження відповідальності суб'єктів влади за правильне й ефективне виконання програм розвитку цілої держави чи її окремих територій. У протилежному випадку влада без відповідальності виступатиме як деструктивний чинник з тенденцією до поглиблення економічної і соціальної кризи.

Таким чином, вважаємо, що відповідальність органів і посадових осіб місцевої публічної влади, як і будь-яка інша юридична категорія, об'єктивно потребує детермінації, дефінітивного визначення. Загальний зміст поняття «відповідальність Б. Калиновський розкриває як покладений на когось чи взятий на себе обов'язок відповідати за певну ділянку роботи, справу, за чийсь дії, учинки чи слова. Відповідальність – це форма активного ставлення суб'єкта до навколишнього світу та соціальної дійсності, тобто механізм відповідальності починає свою роботу після налагодження взаємодії певного суб'єкта з суспільством [4].

Розглядаючи питання відповідальності, вважаємо за доцільне акцентувати увагу на тому, що це поняття є багатоаспектним. По-перше, відповідальність є властивістю, ознакою учасника управлінських відносин, що виявляється в його здатності, можливості й обов'язку нести відповідальність за власні дії чи бездіяльність. По-друге, відповідальність відображає складний процес взаємозв'язків і відносин, що виникають у системі місцевої публічної влади між її елементами та спрямовані на запобігання порушенням, а також на врегулювання й відновлення належного функціонування системи. По-третє, відповідальність – це процес, який може бути активова-

ний у разі вчинення суб'єктом влади певного типу правопорушення. На нашу думку, у функціонуванні місцевої публічної влади означені риси відносин відповідальності стають особливими, оскільки вони здатні зумовлювати важливі соціальні наслідки як для окремого жителя, так і для територіальної громади в цілому.

Зауважимо також і те, що поняття відповідальності застосовується у багатьох напрямках науки, зокрема в юриспруденції та філософії. З огляду на загальну характеристику відповідальності має два значення. По-перше, це так звана «ретроспективна відповідальність» за скоєні раніше вчинки, а по-друге, це «перспективна відповідальність», тобто відчуття обов'язку в суб'єкта щодо певних дій, стандарту поведінки в теперішньому й майбутньому. Інакше кажучи, можна розрізнити об'єктивну відповідальність – оцінку суспільством дій індивіда та реакції на них, і суб'єктивну відповідальність – внутрішні відчуття особи щодо свого обов'язку й оцінки його виконання.

Історично склалося так, що в юриспруденції було детально вивчено тільки ретроспективний, або іншими словами – негативний, аспект відповідальності. Через це у побутовому вжитку відповідальність ототожнюють з поняттям покарання. Натомість філософія акцентує увагу передусім на розумінні вини і свідомому відверненні негативних наслідків правового характеру.

Серед усіх видів відповідальності чи не найменш дослідженою залишається політична відповідальність. Ми погоджуємося з Т. Тарасенко, який стверджує, що політичну відповідальність варто розглядати як вид соціальної відповідальності [8]. Це зумовлено тим, що в сучасній філософії соціальна відповідальність визначається як «загальне поняття, що характеризує міру відповідності поведінки особи, групи, прошарку, держави наявним вимогам, суспільним нормам і правовим законам» [10]. З огляду на це науковець трактує політичну відповідальність як свідоме дотримання суб'єктом влади усталених норм і правил політичного життя [8]. З наведеного визначення зрозуміло, що політична відповідальність є суспільним відношенням залежності, за якого поведінка особи, групи осіб або цілої держави має відповідати чітко визначеним вимогам. Таким чином, політична відповідальність – поняття вужче, ніж соціальна відповідальність, а отже, ми не вважаємо за доцільне стверджувати, що терміни є непов'язаними й протилежними за своїм змістом.

У юридичній енциклопедії за редакцією Ю. Шемшученка політична відповідальність тлумачиться як необхідний чинник політичної діяльності, який охоплює відразу декілька рівнів проблем: морально-психологічний стан суб'єкта політики, заснований на розумінні сенсу та наслідків політичної діяльності, підґрунтям якої є політичні інтереси і потреби; політична свідомість; здатність до мобілізації політичної волі й визначення політичних цілей [11]. Виокремлення перелічених складників свідчить про зв'язок політичної відповідальності з моральною відповідальністю.

Механізм політичної відповідальності в державному й місцевому управлінні повинен являти собою взаємодію суб'єкта політичної відповідальності й політичних установ (інститутів), що мають право піддавати його діяльність політичній оцінці. Такими установами здебільшого можуть бути громадянське суспільство, ЗМІ, політична опозиція, світова спільнота тощо. Залучення такого типу відповідальності відбувається у формі громадського осуду поведінки суб'єкта влади і, у більшості випадків, не передбачає застосування щодо нього

яких-небудь формалізованих санкцій. Відтак політична відповідальність, на нашу думку, є предметом етики.

Поряд із цим, на думку В. Мельниченко, дієвість моральної відповідальності в публічному управлінні істотно знижується, оскільки громадський осуд може бути ефективним засобом впливу на поведінку посадової особи місцевого самоврядування в невеликому поселенні, але практично непомітним – у великому місті. Крім того, на дієвість моральної відповідальності істотно впливає усталеність суспільних уявлень про добро і зло, справедливе та несправедливе. У кризовому соціумі, де спостерігається переосмислення змісту цих категорій, навряд чи можна розраховувати на однозначність таких категорій [6].

В українській практиці вже були спроби визначити на законодавчому рівні зміст політичної відповідальності. У законопроекті «Про політичну відповідальність» від 9 квітня 2010 р. № 6286 політична (політико-правова) відповідальність розглядається як особливий вид соціальної відповідальності, що полягає у легітимному застосуванні політичних і правових санкцій до суб'єктів політики, визначених цим Законом, що настає за порушення ними політичних норм, узятих на себе політичних зобов'язань. Під об'єктами політичної відповідальності законодавець має на увазі відносини у сфері реалізації прав і свобод громадян, визначених Конституцією України, що спрямовані на забезпечення повновладдя народу в Україні [7]. Таке формулювання, на наш погляд, розкриває сутність політичної відповідальності та повинно бути основою для подальшого виокремлення цієї сфери суспільних відносин у важливу складову частину розвитку публічного управління. Відповідно, у місцевому самоврядуванні об'єктом політичної відповідальності можна вважати сукупність суспільних відносин у сфері реалізації конституційних прав і свобод громадян щодо вирішення питань місцевого значення, забезпечення народовладдя на рівні місцевого самоврядування.

На думку авторів законопроекту, серед провідних принципів політичної відповідальності варто виділити: законодавче забезпечення; поєднання політичних і політико-правових санкцій; спрямованість виключно на громадсько-політичну оцінку; застосування конструктивних механізмів громадсько-політичної оцінки; невідворотність настання відповідальності; недопущення будь-якого впливу на громадсько-політичну оцінку з боку органів влади і політичних сил [7]. Тільки у випадку дотримання вищезгаданих принципів можна стверджувати про формування свідомого й відповідального громадянського суспільства та влади.

Крім того, законопроект вирішує основне питання, над яким працюють вчені більше півстоліття – визначення місця політичної відповідальності поряд з конституційно-правовою відповідальністю.

Деякі види відповідальності є загальнознаними, мають давню історію становлення й нині є стабільними, чітко окресленими нормативно-правовими актами. Це стосується кримінальної, адміністративної, дисциплінарної, цивільно-правової відповідальності. Однак деякі види відповідальності все ще є недослідженими й потребують уваги вітчизняних науковців. Серед них вважаємо виділити конституційно-правову відповідальність.

Характерною рисою будь-якого виду юридичної відповідальності є констатація того факту, що вона може наступати лише за наявності існування відповідних підстав: нормативних (правових) та фактичних. Нормативною

підставою юридичної відповідальності завжди буде наявність відповідної правової норми (декількох норм), які передбачають можливість, умови притягнення та санкції (міри) юридичної відповідальності. Фактичною підставою відповідальності є вчинення суб'єктом правопорушення. Щодо конституційно-правової відповідальності можна визначити, що правовими підставами її настання будуть конституційно-правові норми, а фактичною підставою – вчинення відповідним суб'єктом конституційного правопорушення (делікту). Однак особливістю такого типу відповідальності є також те, що правові підстави містяться не у єдиному спеціальному законі (кодексі), як це властиве іншим видам юридичної відповідальності, а у Конституції та поточному конституційному законодавстві України.

Суб'єктом конституційно-правової відповідальності є учасники суспільних відносин, що наділені конституційною правосуб'єктністю і, зокрема, деліктоздатністю – можливістю нести юридичну відповідальність за протиправні вчинки. Ними є: держава в цілому; органи державної влади (у тому числі і Президент, як одиницький орган влади); народні депутати України; місцеві ради, депутати місцевих рад, міські, сільські, селищні голови; об'єднання громадян: політичні партії, і громадські організації; фізичні особи: громадяни України, іноземні громадяни та особи без громадянства, в тому числі й ті громадяни, які мають специфічний правовий статус осіб, що претендують на зайняття виборних посад (кандидати у депутати, кандидати на пост Президента України).

Відповідно до законопроекту від 9 квітня 2010 р. № 6286 політична відповідальність настає незалежно від конституційної відповідальності, однак в окремих випадках вона може поєднуватись з конституційною відповідальністю [7]. Також законопроект передбачає перелік санкцій, які будуть застосовані у випадку порушення політичних норм чи недотримання проголошених зобов'язань. Так, санкціями винятково політичного характеру є: негативна суспільна оцінка на політичних виборах; громадська недовіра; ініціювання процедури застосування санкцій політико-правового характеру відповідно до закону. Водночас можливим є застосування санкцій правового характеру: попередження суб'єкта політики про недопустимість порушення чинного законодавства; тимчасове позбавлення права суб'єкта політики щодо здійснення певного виду політичної діяльності; відставка або позбавлення повноважень суб'єкта політики; відмова у реєстрації для участі у наступних (чергових, позачергових) політичних виборах; розпуск колегіального суб'єкта політики, сформованого за результатами політичних виборів; вилучення агітаційних матеріалів; скасування державної реєстрації суб'єкта політики [7].

На нашу думку, основною підставою для розмежування політичної та конституційно-правової відповідальності є такий елемент, як наявність деліктної підстави (матеріальний елемент) для настання конституційно-правової відповідальності та можливість її відсутності для політичної. Розглядаючи це співвідношення для місцевого самоврядування, як приклад можна зазначити, що відкликання депутата місцевої ради, голови сільської, селищної, міської ради за народною ініціативою, по суті, є правовою формою політичної відповідальності. Крім того, типовою є ситуація, коли виборці не підтримують своїм голосуванням окремих осіб, які бажають стати головою міста чи села. Це означає, що претендент поніс перед виборцями саме

політичну відповідальність, незважаючи на те, що він не вчинив жодного правопорушення деліктного характеру.

На думку Х. Голинської, значущим для подальшого поглиблення розуміння публічно-управлінського аспекту політичної відповідальності на прикладі діяльності посадових осіб місцевого самоврядування є розкриття таких трьох вимірів, таких як: інформаційний, аргументований та вимір санкцій. Так, інформаційний вимір стосується відкритості та прозорості діяльності влади й процесу прийняття рішень; аргументований полягає в поясненні причин і наслідків кожного рішення чи дії; вимір санкцій визначає механізми реалізації політичної відповідальності [3]. На нашу думку, розкриття змісту цих вимірів під час реалізації повноважень місцевим самоврядуванням дозволить більш повно визначити основи утвердження інституту політичної відповідальності в цій системі. Дослідження особливостей реалізації вказаних вимірів також дозволить розкрити функції цього типу відповідальності. З цього приводу Л. Балгущка стверджує, що провідною функцією політичної відповідальності є саме організаційна, яка полягає в задоволенні інтересів суспільства та охопленні відповідного кола суб'єктів політики й об'єктів, залучених до реалізації повноважень місцевого самоврядування [2].

Таким чином, вважаємо, що вітчизняне правове поле варто вдосконалити щодо нормативно-правового закріплення питань відповідальності посадових осіб органів місцевого самоврядування. Політична відповідальність є необхідною складовою частиною демократичного державного управління, взаємовідносин народу й влади, громадянського суспільства й держави.

Концептуальні засади утвердження політичної відповідальності мають бути визначені на основі врахування комплексу теоретичних положень таких різних галузей науки, як публічне управління, політологія, право, соціологія і психологія. Застосування міждисциплінарного підходу дозволить отримати необхідні знання для поглиблення розуміння ролі та місця політичної відповідальності в розвитку публічно-владних відносин і державотворчих процесів.

Поряд із цим констатуємо, що поняття політичної відповідальності є недостатньо вивченим у вітчизняній політології. У наявних наукових працях автори підтримують ідею віднесення політичної відповідальності до категорії соціальної відповідальності, оскільки ці терміни характеризують міру відповідності владних структур наявним вимогам та правовим законам.

Політична відповідальність реалізується на практиці дуже часто, а тому ми підтримуємо ідею повторного внесення на розгляд Верховної Ради України законопроекту «Про політичну відповідальність», що дозволить чітко детермінувати основні категорії.

Висновки. Результати дослідження підтверджують перспективність подальшого розкриття таких характеристик політичної відповідальності, як належність до певних стандартів, принципів, що впливають на регулювання публічно-владних відносин та визначають ціннісні засади розвитку державного й місцевого управління. Розкриття змісту політичної відповідальності саме у діяльності посадових осіб місцевого самоврядування дозволить більш ефективно впроваджувати принципи доброго врядування.

Список використаних джерел

1. Балан С.О. Політична відповідальність у процесі здійснення державної влади. *Курасівські читання. Наукові записки*. 2005. Вип. 30. С. 23–33.
2. Балущка Л.Т. Сутність політичної відповідальності: часова тривимірність та суб'єктивно-об'єктивні особливості. *Вісник Львівського університету ім. Івана Франка. Серія «Філософські науки»*. 2011. Вип. 14. С. 166–174.
3. Голинська Х.О. Партійно-політична відповідальність: зарубіжний та український досвід : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2010. 18 с.
4. Калиновський Б.В. Відповідальність органів і посадових осіб місцевої публічної влади в Україні: проблеми та шляхи їх розв'язання. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 1(15). С. 25–37.
5. Книш В.В. Аналіз позитивного досвіду конституційно-правової відповідальності (на підґрунті конституціоналізму зарубіжних країн). *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. 2013. № 7. С. 32–39.
6. Мельниченко В.І. Політична відповідальність публічно-владних інституцій у системі соціальної відповідальності. *Вісник Національної академії державного управління*. 2017. № 3. С. 11–26.
7. Про політичну відповідальність : Законопроект України від 9 квітня 2010 р. № 6286 : веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF4UM00A> (дата звернення: 26.08.2022).
8. Тарасенко Т.А. Політична відповідальність у системі місцевого самоврядування: управлінський аспект. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2016. Вип. 4(31). С. 136–143.
9. Френсіс Ф. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до витоків Французької революції / пер. з фр. Р. Корнута. Київ : Наш Формат, 2018. 576 с.
10. Шинкарук В.І., Бистрицький Є.К., Булатов М.О. Філософський енциклопедичний словник. Київ : Абрис, 2002. 742 с.
11. Юридична енциклопедія : у 6 т. / гол. Ред. Ю.С. Шемшученко. Київ : Українська енциклопедія, 1998. Т. 2. 928 с.

References

1. Balan S. O. (2005) Politychna vidpovidalnist u protsesi zdiisnennia derzhavnoi vlyady [Political responsibility in the process of exercising state power]. *Kurasivski chytannia. Naukovi zapysky*, 30, 23-33. [in Ukrainian].
2. Balutska L. T. (2011) Sutnist politychnoi vidpovidalnosti: chasova tryvymirnist ta sub'iektyvno-ob'iektyvni osoblyvosti [The essence of political responsibility: temporal three-dimensionality and subjective-objective features]. *Visnyk Lvivskoho universytetu im. Ivana Franka. Serii «Filosofski nauky»*, 14, 166-174. [in Ukrainian].
3. Holynska Kh.O. (2010) Partiino-politychna vidpovidalnist: zarubizhnyi ta ukraïnskyi dosvid [Party-political responsibility: foreign and Ukrainian experience] : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. polit. Nauk : 23.00.02. Kyiv, 2010. 18 s. [in Ukrainian].
4. Kalynovskyi B.V. (2018). Vidpovidalnist orhaniv i posadovykh osib mistsevoi publichnoi vlyady v Ukraini: problemy ta shliakhy yikh rozv'iazannia [Responsibility of bodies and officials of local public authorities in Ukraine: problems and ways to solve them]. *Yurydychnyi chasopys Natsionalnoi akademii vnutrishnikh sprav*, 1(15), 25-37. [in Ukrainian].

5. Knysh V.V. (2013). Analiz pozytyvnoho dosvidu konstytutsiino-pravovoi vidpovidalnosti (na pidgrunti konstytutsionalizmu zarubizhnykh krain) [Analysis of the positive experience of constitutional and legal responsibility (based on the constitutionalism of foreign countries)]. *Naukovo-informatsiyni visnyk Ivano-Frankivskoho universytetu prava imeni Korolia Danyla Halytskoho*, 7, 32-39. [in Ukrainian].
6. Melnychenko V.I. (2017). Politychna vidpovidalnist publichno-vladnykh instytuttsii u systemi sotsialnoi vidpovidalnosti [Political responsibility of public-authority institutions in the system of social responsibility]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia*, 3, 11-26. [in Ukrainian].
7. Zakonoproekt Ukrainy «Pro politychnu vidpovidalnist» [Draft Law of Ukraine «On political responsibility»] vid 9 kvitnia 2010 r. № 6286 : veb-sait. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF4UM00A> (data zvernennia: 26.08.2022). [in Ukrainian].
8. Tarasenko T.A. (2016). Politychna vidpovidalnist u systemi mistsevoho samovriaduvannia: upravlinskyi aspekt [Political responsibility in the system of local self-government: management aspect.]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, 4 (31), 136-143. [in Ukrainian].
9. Frensis F. (2018). Vytoky politychnoho poriadku. Vid pradavnykh chasiv do vytokiv Frantsuzkoi revoliutsii [Origins of the political order. From ancient times to the origins of the French Revolution] / per. z fr. R. Kornuta. K. : Nash Format, 576 s.
10. Shynkaruk V.I., Bystrytskyi Ye.K., Bulatov M.O. (2002) Filozofskyi entsyklopedychnyi slovnyk [Philosophical encyclopedic dictionary.]. K. : Abrys, 742 s. [in Ukrainian].
11. Yurydychna entsyklopediia (1998). [Legal encyclopedia] : u 6 t. / hol. Red. Yu.S. Shemshuchenko. K. : Ukrainska entsyklopediia, 2, 928 s. [in Ukrainian].

Mishchuk Inna,

PhD in Law

(The National University of Water and Environmental Engineering, Rivne)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1491-161X>

POLITICAL RESPONSIBILITY OF LOCAL GOVERNMENT OFFICIALS

The article focuses on the definition of the specificity of the subject and the mechanism to ensure the political accountability of public institutions. Special attention shall be given to the special features of the implementation of political responsibility in the activities of officials of local self-governing bodies. It has been proven that the relevance of this article requires from local authorities to effectively protect the interests of the territorial community, as well as to establish relations with the state.

The purpose of the scientific research is to determine the place and features of political responsibility in the system of social responsibility in the conditions of implementation of the decentralization reform.

In the article, the author considers political responsibility as a necessary component of democracy. The institutional forms of realization of mutual political responsibility of the State and civil society are analysed.

It has been proven that political responsibility, based on the principles of philosophical worldview, is a part of social responsibility and has every chance of being enshrined in law, similar to other types of legal responsibility.

The relationship between political responsibility and moral responsibility is revealed, in particular, through the analysis of the nature of sanctions of a political and political-legal direction.

As part of a qualitative and multifaceted examination of the case, the author analysed the contents of the draft law "On political responsibility" dated April 9, 2010 No. 6286. He presented his own views on the interpretation of basic concepts of political responsibility, using the example of the activities of public servants in local self-government bodies.

Moreover, the article analyses in detail other equally important provisions concerning the dimensions, functions, aspects and finality of political responsibility as a relatively new phenomenon of objective reality.

Key words: *political responsibility, local self-government, public-authority institutions.*

Надіслано до редколегії 18.11.2022